

God zij met ons Suriname

Religie als vloek en zegen

Tekst Jos Aarnoudes **Beeld** Jos Aarnoudse, Wikimedia en PR

In de Nieuwe Kerk te Amsterdam werd tot 1 maart een grote tentoonstelling over de geschiedenis van Suriname gehouden. De opening werd verlengd tot 1 maart wegens de enorme belangstelling. Het is de best bezochte tentoonstelling in de Nieuwe Kerk van het afgelopen decennium. Waarom? Omdat Nederland en Suriname met elkaar verstrengeld zijn. En omdat er meer en meer ook in Nederland belangstelling is voor wat de Duitsers *'Vergangenheitsbewältigung'* noemen. Je zou dat kunnen vertalen met 'in het reine komen met het verleden'. Dat gaat bijvoorbeeld over een herwaardering van 'goed' en 'fout' in de oorlog, optredens in de dekolonisatietijd van Indonesië, slavenhandel en slavenbezit in Suriname en op de Antillen.

Koloniaal verleden, beladen thema

Er is veel te doen over de multiculturaliteit van ons land, over migratie, diversiteit, discriminatie en racisme. Hoe je het ook wendt of keert: een deel van ons verleden is een koloniaal verleden. Dat heeft tot op de dag van vandaag gevolgen. Al gauw word je vandaag als 'oikofob' gezien: dat je je eigen nest bevuult als je kritisch bent over sommige zaken uit het nationale verleden. Of er wordt gezegd: met de kennis van nu moet je niet naar 'toen' kijken. Daar zit zeker een reële kant aan. Tegelijk moet niemand het mij kwalijk nemen dat ik – nu ik beter kennis neem van de toestanden van toen – absoluut geen trotse gevoelens kan koesteren bij wat ik te zien en te horen krijg. Noch bij wat er gebeurde, noch bij wat ook dominees van onze kerk er allemaal ter legitimatie quasi-theologisch overheen sausden. En er waren ook andere stemmen. Ds. Smytegelt bijvoorbeeld (ja, die van 'het gekrookte riet' en 'de walmende vlaspit') kon zich behoorlijk kritisch uitlaten over het winstbejag van de Zeeuwse slaventransporteurs. Nederland was zeker geen voorloper in het stoppen met georganiseerde mensenhandel of het kunnen 'bezitten' van tot slaaf gemaakte mensen.

De Grote-Suriname-Tentoonstelling in de Nieuwe Kerk in Amsterdam

Fort Zeelandia in Suriname

Onbekend maakt onbemind

Waarom beginnen we hier nu over in een zo kreukelvrij blad als 'Kerbeheer', dat toch geacht wordt zo de-politiek mogelijk over kerkbeheeraangelegenheden te schrijven? We gaan het toch ook niet hebben over *'hot issues'* binnen de diversiteit van de eigen gelederen in de Protestantse Kerk? Immers: kerkbeheerders zijn we allemaal, dus of je nu zwaar of licht bent, rechts of links, het licht in de kerk moet gewoon overal branden, en de dominee betaald.

Toch beginnen we erover, omdat we als VKB een stap hebben gezet naar SKIN en SKIN naar de VKB. Een stap naar internationale en migrantenkerken dus. Onbekend maakt onbemind. Dat is waar. Maar onbekend is soms ook heel erg rustig. Want je wordt niet geconfronteerd met visies en dilemma's, noch met de pijn en worstelingen van anderen. Binnen migrantenkerken bevinden zich zo'n miljoen 'nieuwe' Nederlanders en in Nederland verblijvende mensen met een andere nationaliteit. Wij zijn – kerkelijk gezien – broeders en zusters van elkaar. In al die kerken wordt de 'katholiciteit' van de kerk beleden. Dus dat de kerk niet van en voor één groep, natie, ras, kleur, sexe of leeftijd is.

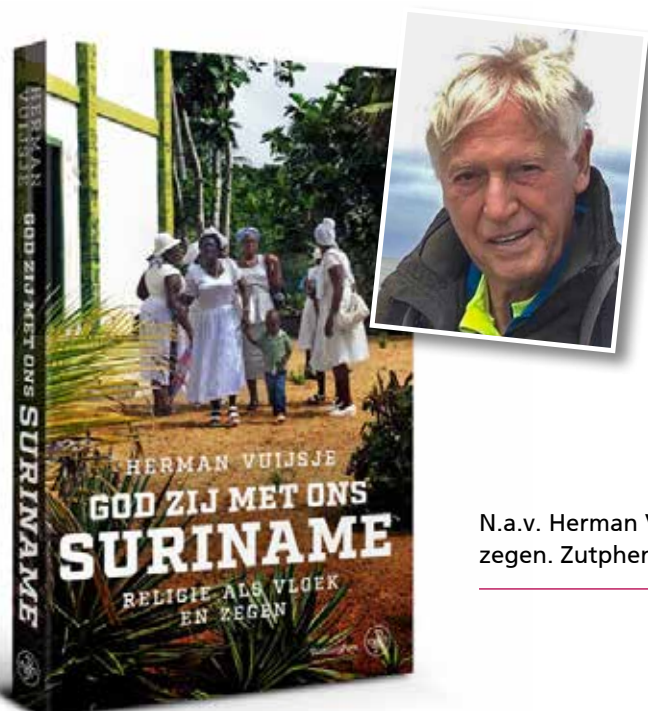
Waar wij op moeten rekenen als wij meer en meer met elkaar in contact treden, is wel degelijk verschil. Dan is het goed om meer van elkaars achtergronden te weten. Ik raakte via vakantiewerk na mijn eindexamen voor het eerst bevriend met een Surinaamse jongen. Ik ben nog van de generatie 'Sjors en Sjimmie' en 'Kuifje in Afrika'. Ik heb ze nog, tamelijk vervreemdend als je ze nu terug kijkt. Het was half de jaren zeventig. Suriname was in rep en roer wegens de naderende onafhankelijkheid.

Ondertussen is de geschiedenis van Suriname en iedereen met wortels in Suriname turbulent gebleven. Ik kwam in contact met de Evangelische Broedergemeente en met een Rotterdamse zwarte pinksterkerk, want daar deed ik dat vakantiewerk: de hele zomer post sorteren op het regionale sorteerkantoor naast het Centraal Station. Maar ik kwam dus ook in contact met zijn familieverhalen en landsverhalen en met ons koloniale verleden (wat toen nog meer dan nu een heden was trouwens). Ook de rol van geloof, religie en spiritualiteit in de Surinaamse gemeenschappen en geschiedenis leerde ik kennen. Want ik ging wel dat jaar naar Utrecht theologie studeren, dus al gauw kom je dan ook op zulke zaken.

Boek van Herman Vuijsje

Naar aanleiding van de recente tentoonstelling in de Nieuwe Kerk is er ook een boek verschenen, precies over dat onderwerp. De socioloog Herman Vuijsje (1946) heeft een lange geschiedenis met Suriname. Hij deed er in zijn studietijd al onderzoek. Hij vindt zichzelf niet godsdienstig, maar is er wel door geboeid. Hij is opnieuw door Suriname gaan reizen en heeft veel Surinamers gesproken, om in beeld te krijgen hoe religie in de gemeenschappen van Suriname en Surinamers werkt. De titel van het boek is ontleend aan het Surinaamse volkslied. De ondertitel is 'religie als vloek en zegen'. Waarom 'zegen' en 'vloek'? Vuijsje laat zien hoe de diversiteit van bevolkingsgroepen in Suriname tot stand is gekomen en ook hoe eigenheid en onderlinge beïnvloeding een rol spelen.

Het is een leuk en informatief boek om te lezen. Zegen: religie en geloof binden samen, bieden identiteit en geven als ze gematigdheid kennen ook over en weer herkenning (zo staan moskee en synagoge in Paramaribo gebroederlijk bij elkaar in de buurt, als goede burens). Vloek: er zijn vormen van spiritualiteit en geestelijk leiderschap die leiden tot angst, manipulatie en (nieuwe) taboes. Ook zij zijn zeker aanwezig in de Surinaamse samenleving. Als je een beeld wilt krijgen van hoe geloof en wat vroeger 'bijgeloof' werd genoemd zich tot elkaar verhouden, is het boek van Vuijsje zeer interessant. Maar ook gewoon om Suriname en de achtergrond van Surinamers beter te leren verstaan. Hoe we het ook zien: we zullen meer en meer met elkaar optrekken, zeker ook in christelijke contacten: de vanouds bestaande kerken én de migrantenkerken. Dan is het ook goed om elkaar beter te leren kennen.

N.a.v. Herman Vuijsje (2019). God zij met ons Suriname. Religie als vloek en zegen. Zutphen: Walburg Pers. 238 p. ISBN 9789 4624 9444 2 (€19,99).

Uit de Commissie Orgelzaken van de VKB

■ Deskundig orgeladvies ook bij niet-monumentale orgels gewenst

Zoals bekend zal zijn, is een college van kerkrentmeesters kerkordelijk verplicht om bij restauratie van een orgel van cultuurhistorische of architectonische waarde tijdig deskundig advies aan te vragen.

Dat advies wordt namens de Commissie Orgelzaken van de VKB (COZ) gegeven, waarna het Classicaal College voor de Behandeling van Beheerszaken (CCBB) de benodigde toestemming verleent.

Onlangs werd in een vergadering van de Commissie Orgelzaken met de aan haar gelieerde orgeladviseurs gesproken over de status van niet-monumentale orgels. Daarvoor is bij restauratie geen toestemming vereist. Iemand merkte op: "Eigenlijk zijn ze vogelvrij." Maar, werd toen benadrukt: ook voor deze orgels is deskundig advies gewenst.

Er zijn voorbeelden bekend van orgels die door onoordeelkundig ingrijpen zwaar beschadigd zijn. Ook is het nogal eens voorgekomen dat colleges van kerkrentmeesters achteraf extra kosten hebben moeten maken.

Uitgebreide informatie over het advieswerk van de aan de Commissie Orgelzaken gelieerde orgeladviseurs, die allemaal gecertificeerd zijn, is te vinden in de brochure 'Zorg voor het Orgel', in de kennisbank op de website www.kerkrentmeester.nl.

■ Van den Heuvel Orgelbouw BV toegetreden tot de VON

Op uitnodiging van de VON (Vereniging van Orgelbouwers in Nederland) is het bedrijf J.L. van den Heuvel Orgelbouw BV uit Dordrecht toegetreden tot de vereniging.

Het bedrijf was vroeger ook al eens lid maar moest eind jaren '70 de vereniging verlaten vanwege de spelregels in de toenmalige verenigingsstructuur. Het was een tijd waarin de vereniging zich nog actief bemoeide met de commerciële activiteiten van haar leden. Vandaag de dag is dat niet meer zo. Het zijn andere tijden en de VON heeft al geruime tijd geleden de bakens verzet. Er is veel meer afstand genomen tot het doen en laten van de leden, zonder overigens de gezamenlijke belangen uit het oog te verliezen. Dat komt onder andere tot uiting via een nieuwe secretariatsopzet en het aantrekken van een extern voorzitter.

Elke vereniging, en daar is de VON niet uniek in, beraadt zich op gezette tijden op haar toekomst. Belangrijk is verenigd te zijn en na te gaan welke zaken er op de sector afkomen. Overwegingen die in de VON beschouwingen op de voorgrond treden zijn:

- VON is van mening dat de belangen van de branche optimaal kunnen worden bediend als er zoveel mogelijk bedrijven lid zijn (als mogelijk binnen de criteria).
- VON vindt het belangrijk dat alle aanbieders uniforme leveringsvoorwaarden hanteren.
- VON vindt het belangrijk te doen aan kennisverbreding en kennisdeling.
- Voor een aantal collectieve voorzieningen (CAO, verzekeringen, etcetera) is het in ieders belang om de kosten en inspanningen te verdelen over zo veel mogelijk deelnemers.
- Met het oog op de contacten met aanpalende organisaties (College van Orgel-adviseurs Nederland, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Katholieke Klokken- en Orgelraad, Commissie Orgelzaken van de VKB, etcetera) is het zinvol is gezamenlijk op te trekken.

Met het oog op het voorgaande benadert VON bedrijven om lid te worden. Inmiddels zijn de gesprekken met Van den Heuvel Orgelbouw afgerond en heeft het bedrijf besloten zich aan te melden voor het lidmaatschap. Besloten is een dikke streep te zetten onder het verleden. Tegen die achtergrond vinden we het fair van Van den Heuvel om nu samen met VON naar voren te kijken.

1250 jaar Deventer Erfgoed Lebuinuskerk: het Verhaal van Overijssel

Verslag van het project

De Lebuinuskerk, één van de topmonumenten in Nederland, is al eeuwen lang het icoon van Deventer. Eenmaal in de kerk word je overweldigd door de prachtige hoge en open ruimte. Het licht speelt met de kerk, in reflecties in het interieur en verheffend vanaf het Grote Kerkhof. Deze Lebuinuskerk, getekend door de tijd, staat er voor mensen van vroeger en van nu.

Er wordt gevierd, getrouwd en gerouwd, geluisterd naar mooie muziek, gekeken naar kunst. Er worden markten gehouden, diners aangericht, festivals georganiseerd, maar ook stiltemomenten beleefd. De Lebuinuskerk is van en voor de stad Deventer.

Aard en doel van het project

Het materiële erfgoed heeft in de afgelopen jaren de nodige aandacht gehad. Nu komt ook het immateriële erfgoed aan de beurt. Het doel van het project '1250 jaar Deventer Erfgoed Lebuinuskerk' omschrijven we als volgt:

"Het vertellen van de wordingsgeschiedenis van de Lebuinuskerk en het uitdragen van historische feiten waarin én de kerk én Deventer zich ook vandaag nog manifesteren. Het Verhaal van Overijssel krijgt wederom nadere invullingen op het terrein van educatie, archeologie en restauratie."

Met concrete projecten is invulling gegeven aan deze doelstelling door

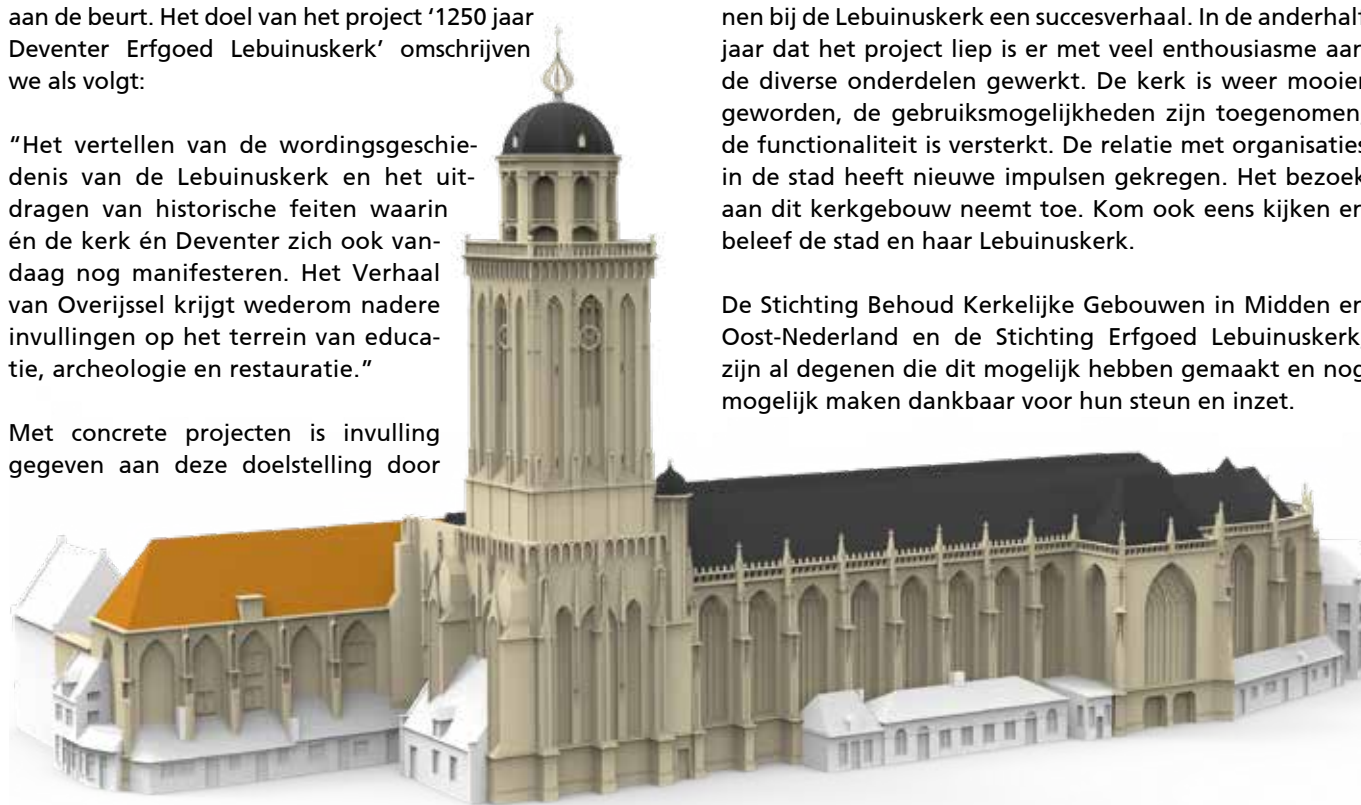
educatieve programma's voor de Deventer basisscholen en seminars voor volwassenen, door een audiotour en 3D-presentaties via *narrowcasting* voor bezoekers, door restauratie van het gewelf van de crypte en van de waterpomp aan de Kleine Poot, door het duiden van de vele gewelfschilderingen door een passende verlichting met duurzame LED-armaturen.

Met de genoemde elementen bieden we een verantwoord programma aan dat bijdraagt aan de Canon van Deventer, voor iedere inwoner van Deventer en haar omgeving en ver daar buiten. Het ontsluiten van de historie en het koesteren van de relaties met andere instellingen in Deventer geven dit project een verbindende waarde en betekenis.

Evaluatie

Het project 'Verhaal van Overijssel' is voor alle betrokkenen bij de Lebuinuskerk een succesverhaal. In de anderhalf jaar dat het project liep is er met veel enthousiasme aan de diverse onderdelen gewerkt. De kerk is weer mooier geworden, de gebruiksmogelijkheden zijn toegenomen, de functionaliteit is versterkt. De relatie met organisaties in de stad heeft nieuwe impulsen gekregen. Het bezoek aan dit kerkgebouw neemt toe. Kom ook eens kijken en beleef de stad en haar Lebuinuskerk.

De Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen in Midden en Oost-Nederland en de Stichting Erfgoed Lebuinuskerk, zijn al degenen die dit mogelijk hebben gemaakt en nog mogelijk maken dankbaar voor hun steun en inzet.

Vier SBKG'en in Nederland

Er zijn inmiddels 4 SBKG'en in Nederland. Zij kunnen van dienst zijn bij vragen rond kerkelijke gebouwen: SBKG Noord-Nederland / SBKG Midden- en Oost Nederland / SBKG Randstad-Utrecht en SBKG Zuid-Nederland. Zie voor meer informatie: www.sbkkg.nl.

Bijzondere restauratie in Loppersum

Tekst & Beeld Stef Tuinstra

Eind september 2019 werd het orgel van de Hervormde Petrus & Pauluskerk te Loppersum opnieuw in gebruik genomen na een bijzonder restauratieproject. Als gevolg van aanzienlijke bevingsschade aan het orgel was een grootschalige hersteloperatie nodig.

Geschiedenis

De van oorsprong 12de-eeuwse Petrus & Pauluskerk heeft een bouwgeschiedenis tot aan 1560 en is de tussenliggende eeuwen telkens uitgebreid. Het kerkgebouw was tot en met oktober 2019 nog bezit van de Hervormde Gemeente Maarland, een streekgemeente die vier monumentale middeleeuwse kerken tot haar bezit mocht rekenen, maar het onderhoud ervan niet meer kon dragen. Daarom zijn inmiddels alle kerkgebouwen van de dorpen Leermens, 't Zandt, Zeerijp en recent Loppersum overgedragen aan de Stichting Oude Groninger Kerken (SOGK) en worden de gebouwen nu teruggehuurd door de kerkelijke gemeente.

Het orgel heeft een boeiende geschiedenis meegemaakt en de opeenvolgende generaties hebben vrijwel allemaal iets aan het orgel toegevoegd. Daarom is het een fraai voorbeeld van een 'historisch gegroeid' instrument met materiaal uit vijf eeuwen. In de loop der tijd is aan het orgel gewerkt door onder andere Andreas de Mare (1562), Albertus Anthoni Hinsz (1735) en Heinrich Hermann Freytag (1830). In 1958 zijn er ingrijpende wijzigingen uitgevoerd. De orgelkas en het balkon werden destijds naar een vermeende 16de-eeuwse toestand terug gerestaureerd en daarom paste naderhand het nog grotendeels authentieke binnenwerk van 1735 en 1803 niet meer. De ruimte voor de organist om te spelen was ook uitermate krap geworden; langere mensen konden sindsdien niet meer op dit orgel spelen. De restauratie van het binnenwerk volgde in 1962/63. De uitgevoerde werkzaamheden werden achteraf ook door het Rijk als mislukt beschouwd.

Aardbevingsschade

De kerk werd van 2012-2015 gerestaureerd en in het kader daarvan zou het orgel een grootonderhoudsbeurt krijgen. De bestaande situatie zou technisch verbeterd worden en iets van het oude uiterlijk zou ook worden hersteld. De zware aardbeving van Huizinge in 2012 gooide echter roet in het eten en het orgel verzakte daarna in snel tempo. Reden voor de NAM om niet alleen de schade maar tevens een veiligheidsrisico vast te stellen: het orgel moest onmiddellijk worden gestut met steigermateriaal. De NAM wilde de schade gelukkig wel meteen erkennen en het herstel ook ruimhartig betalen met een eenmalige afkoopsom. Hierbij werd de eis gesteld dat het instrument aardbevingsbestendiger diende te worden. Er zouden kolommen onder het orgelbalkon moeten komen.

Discussie

Na velerlei discussie gaf adviseur Stef Tuinstra het dringende advies om met betrekking tot de identiteit van het monumentale instrument terug te keren naar de bouwkundige toestand van vóór 1958. De kosten daarvan en de ingewikkelde financiering die daarvoor op touw moest worden gezet vormden aanvankelijk een dermate groot struikelblok dat (behalve de adviseur en de RCE) niemand van alle overige betrokkenen het plan zag zitten. Het al geplande, begrote en ook in principe subsidiabel gestelde grootonderhoud zou zelfs niet meer doorgaan en de al geworven subsidies zouden teruggestort moeten worden. Daarmee zou bewust drie ton aan mogelijke subsidies afgewimpeld worden. Dat ging de kerkrentmeesters te ver. Uiteindelijk mocht het aanvankelijk geplande grootonderhoud toch nog doorgaan. Omdat de orgelmakers op dat moment geen tijd konden inplannen moest een jaar worden gewacht voor de werkzaamheden konden starten. Deze periode werd op advies van de adviseur benut voor fondsenwerving.

De restauratie-reconstructie van 2017-2019

Adviseur Tuinstra maakte eerst vier planmodellen met elk een min of meer afgerond stadium. Elk plan werd voorzien van een directiebegroting en een genuanceerd financieringsplan zodat in een vroeg stadium bekend was met welke eigen bijdrage het kerkbestuur rekening zou moeten gaan houden. Voor het volledige plan moest echter ook een uitgebreide omgevingsvergunning worden aangevraagd die na ruim een half jaar werd verleend. Daartoe moest wel een zeer uitgebreide documentatie en toelichting over nut en noodzaak gemaakt worden.

Financiering

Door de succesvolle fondsenwerving werden gaandeweg de plannen en prognoses bevestigd en kon in de jaren van uitvoering vanaf 2017 het eerste plan in opdracht worden gegeven. Dit betrof het herstellen van de bouwkundige situatie van de 16de-eeuwse toegang naar het orgel via de toren, alsmede het eerdere grootonderhoudsplan van het binnenwerk. Dit kon worden bekostigd met de reeds toegezegde BRIM-subsidie, de uitkering voor het schadeherstel door de NAM en het gespaarde eigen orgelfonds van de kerkelijke gemeente. Bij deze fase kon ook het grote orgelbalkon weer terugkomen en daarmee ook de ruime zit voor de organist weer in ere hersteld. Na toezeggingen van andere sponsors was het uiteindelijk toch mogelijk

om het duurste en meest volledige restauratieplan uit te voeren (volledig herstel van het uiterlijk en gedeeltelijke herintonatie). De orgelrestauratie werd uitgevoerd door de fa. Bakker & Timmenga te Leeuwarden.

Vooraf is met het kerkbestuur de duidelijke afspraak gemaakt dat de eigen bijdrage van de (toen nog) kerkelijke eigenaar niet meer zou hoeven zijn dan het door haar aanvankelijk al gespaarde orgelfonds van rond €70.000 voor het grootonderhoudsplan. Dit mede omdat de kerk na het werk aan het orgel overgedragen zou worden aan de SOGK. Zouden er onverhoopt te weinig middelen loskomen, dan zou het werk onvoltooid worden opgeleverd. De totale kosten van dit project zijn uiteindelijk doorgesloopt naar bijna €650.000 omdat gaandeweg bleek dat de ideale planfase alsnog haalbaar zou zijn. Het aanvankelijke grootonderhoudsplan bedroeg circa €150.000. De

NAM heeft €95.000 als schade-uitkering bijgedragen, het Rijk middels de oude BRIM-regeling bijna €130.000 subsidie, de Provincie Groningen met het alsnog in 2019 aangevraagde GRRG-subsidieprogramma 2019 voor rijksmonumenten €105.000. Tezamen dus €400.000. De overige 2,5 ton kwam van cultuurfondsen en sponsors.

Resultaat

Er staat weer een fraai, nu wél bevestigingsbestendig 16de- en 17de-eeuws orgel, in 18de-eeuwse kleur- en klankge-daante met dito binnenwerk van 1735 en 1803. Met dit instrument worden niet alleen de wekelijkse kerkdiensten begeleid, maar zijn er in deze bijzondere kerk met haar fraaie akoestiek ook veel concerten en multiculturele activiteiten zoals tentoonstellingen. 't Lopster örgel is nu weer 't Kroontje van Grunnegerlaand' zoals een Gronings gedichtje in de 19de eeuw het orgel roemde.

■ Rinke Eigenhuis in directie Donatus Verzekeringen

De Raad van Commissarissen van Donatus, marktleider in het verzekeren van kerkgebouwen en monumenten, heeft de heer drs. Rinke Eigenhuis (49) per 1 maart benoemd tot directeur. Samen met drs. Alphons van der Voorn zal hij de statutaire directie vormen. Rinke Eigenhuis komt van Univé, waar hij zich formulebreed bezighield met de ontwikkeling van de klantcontactstrategie. Bij Donatus wordt hij verantwoordelijk voor onder andere *operations*, ICT, ledenadvies, innovatie en het veranderprogramma van producten en systemen.

De afgelopen 24 jaar heeft Eigenhuis ervaring opgedaan in de financiële dienstverlening. Onder andere vervulde hij in binnen- en buitenland verschillende directiefuncties voor RVS en Nationale Nederlanden. Hij studeerde economie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

“Aangetrokken door de kernwaarden, cultuur en historie van Donatus zie ik er enorm naar uit om samen met alle collega’s bij te dragen aan de bescherming van kerkelijke en niet-kerkelijke monumentale erfgoederen in Nederland,” aldus Eigenhuis, “waarbij Donatus de eigenaren zekerheid geeft van een goede verzekerde waarde. De belangen van de leden-verzekerden staan centraal.”

Rinke Eigenhuis volgt de heer drs. Kees Veenhof op, die sinds april 2018 als directeur a.i. aan Donatus verbonden was.

Profiel Donatus

Donatus verzekert kerken, religieus erfgoed, monumentale gebouwen en de mensen die er wonen en werken. Met bijna 170 jaar opgebouwde bouwkundige en verzekeringstechnische kennis helpt Donatus religieus en monumentaal erfgoed te verzekeren van een toekomst waar ook volgende generaties van kunnen genieten. Donatus, een onderlinge verzekeraar zonder winstoogmerk, heeft €38 miljard aan verzekerde waarden in portefeuille.

■ Protestantse gemeente Castricum verkoopt Maranathakerk

De protestantse gemeente Castricum heeft de Maranathakerk verkocht aan de gemeente Castricum. Dat deelt Frans van Meggelen, voorzitter van het college van kerkrentmeesters, desgevraagd mee.

Van de negen partijen die ingeschreven hadden op de bieding bleven er uiteindelijk twee over: de gemeente Castricum en een beleggingsmaatschappij. Ondanks dat de gemeente een lager bod had uitgebracht, heeft zij de kerk toch kunnen kopen. “Het voordeel is dat er dan een maatschappelijke bestemming op het gebouw blijft. Het Jac. P. Tjisse College en het Bonhoeffercollege willen in september samen een Suprême College starten voor hoogbegaafden, maar ze hadden nog geen gebouw. De

Maranathakerk kan hiervoor goed dienst doen. De prijs zit niet ver bij de vraagprijs van €900.000 vandaan.”

De Protestantse gemeente Castricum belegt sinds begin 2019 de zondagse erediensten in de Dorpskerk. Sindsdien staat de Maranathakerk leeg. Het aantal zondagse kerk-gangers bedraagt 100-150.

De vanouds gereformeerde Maranathakerk werd in 1955 in gebruik genomen. Vanwege groei werd de achthoekige kerk in 1978 sterk uitgebreid. De Gereformeerde kerk fuseerde in 2006 met de Hervormde gemeente tot Protestantse gemeente Castricum.

Uit: Reformatorisch Dagblad, 19-2-2020.

De Maranathakerk in Castricum

Gezamenlijke verklaring over de tijdelijke dienst van predikanten

Op 19 februari zonden de VKB en de BNP een gezamenlijke verklaring naar de synode. Deze handelt over de structurele hulpdiensten door emerituspredikanten. Vanuit een gezamenlijke analyse van de gevolgen van wat ter besluitvorming ligt, komen beide organisaties tot de conclusie dat die gevolgen niet allemaal zo wenselijk zijn. Vandaar dat VKB en BNP nu consideraties die tot heroverweging kunnen leiden ondersteunen.

De verklaring, ondertekend door de voorzitters en de directeurs van de VKB en de BNP, beslaat ongeveer twee en een halve pagina. De samenvatting vindt u in de eerste alinea, die we in Kerkbeheer afdrucken. De gehele verklaring kunt u lezen via de website van de VKB. (zie: www.kerkrentmeester.nl/verklaring-vkb-en-bnp-over-hulpdiensten-emeriti)

“Sluit verlenging van structurele hulpdiensten door emeriti niet uit!

Op 23/24 april 2020 spreekt de synode van de Protestantse Kerk in Nederland over de tijdelijke dienst van predikanten. Op de agenda staat de behandeling van kerkordewijzigingen in tweede lezing: een aanpassing van de regels voor predikantswerkzaamheden in tijdelijke dienst, om enerzijds gemeenten ruimere mogelijkheden te bieden, en anderzijds de rechtspositie van predikanten in tijdelijke dienst te verbeteren. De besturen van BNP en VKB staan volledig achter de doelstellingen en intenties van de voorstellen. Tegelijk nemen zij kennis van de bezwaren die zijn gerezen tegen een onderdeel van de voorstellen, de beperking van structurele hulpdiensten tot maximaal twee jaar, en signaleren dat hier een probleem ligt. Een zogeheten ketenbepaling sluit verlenging na twee jaar

uit. De vraag is of hier met name voor emeriti niet te veel op slot gaat. Het ziet er anno 2020 naar uit dat tegenover de forse uitstroom van oudere predikanten in de komende tien jaar (en ondanks de krimp van de kerk in haar geheel) niet voldoende instroom zal staan aan nieuwe predikanten en kerkelijk werkers. Is het dan verstandig om de capaciteit van jongere emeriti voor assistentie in de kerken op deze manier te beperken? Anders gezegd: is het de komende jaren wel zo, dat jonge predikanten of kerkelijk werkers ‘in de weg gezeten’ zouden worden door te veel emeriti die op de een of andere manier door blijven werken? Of hebben we ze juist nodig? De ketenbepaling is bedoeld om te voorkomen dat enerzijds predikantswerk steeds meer versnipperd raakt in kleine taken en diensten voor beperkte duur, en dat anderzijds gemeenten keuzes voor de toekomst uit de weg zouden gaan door gebruik te maken van korte-termijn oplossingen. Maar er zijn situaties waarin geen werkbaar alternatief te vinden is. Het breed moderamen van de classicale vergadering zou in die gevallen kunnen toetsen of verlenging van de termijn voor structurele hulpdiensten toch de voorkeur verdient, en ook of dispensatie ten aanzien van de ketenbepaling op zijn plaats is. Daarom zeggen wij: sluit verlenging van structurele hulpdiensten niet in alle gevallen uit!”

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

Bond van Nederlandse Predikanten
beroepsorganisatie van en voor predikanten

Kerken delen. De Evangelische Broedergemeente Utrecht

Verhalen vanuit SKIN, de koepelorganisatie van internationale en migrantenkerken in Nederland

De leden van de Evangelische Broedergemeente (EBG) worden ook wel de Moravische broeders of Hernhutters genoemd. Deze opwekkingsbeweging ontstond in de 18de eeuw in Hernhutt, een plaatsje in Oost-Duitsland, en werd zeer actief in zendingswerk in onder andere Suriname. Daar groeide de EBG uit tot het grootste protestantse kerkgenootschap van Suriname. Door migratie vanuit Suriname naar Nederland is de EBG al jarenlang een vertrouwde aanwezigheid in veel Nederlandse steden. Zo ook in Utrecht, waar de gemeente al vijftig jaar bestaat.

Ds. Rhoïnde Mijns-Doth, voorzitter van SKIN en predikant van de EBG Utrecht: "De eerste vijftien jaar hield men samenkomsten in een zaaltje, en vanaf 1985 huurde men het gebouw van de Vrije Evangelische Gemeente (VEG). Door vergrijzing werd het gebouw een te zware last voor de VEG, en men besloot om het gesprek met de EBG aan te gaan over de mogelijkheid tot verkoop van het kerkgebouw. Na intensief overleg werd de koop op 14 februari 2014 een feit. Dat ging niet vanzelf: we hebben flink gespaard om voldoende eigen middelen te kunnen aanleveren. Dit werd aangevuld met een hypotheek en een lening van een partnergemeente in Duitsland."

"Wij delen ons kerkgebouw, de Jeruelkapel in Utrecht Overvecht, met nog twee kerken: de Bethel Pinksterkerk, en *Christ Revival Church*. Dit zijn gemeentes met wortels in Indonesië en Afrika, maar ook andere groepen gebrui-

ken incidenteel het gebouw. Op zondagen begint de CRC om negen uur, de EBG om twaalf uur, en om half drie is de Bethelkerk aan de beurt. Zo wordt het gebouw optimaal gebruikt."

"We proberen een beetje flexibel met elkaar om te gaan: mocht een dienst om wat voor reden een keer uitlopen, dan wordt daar niet moeilijk over gedaan. We hebben jaarlijks een bespreking met alle huurders, en bijvoorbeeld tijdens de jaarlijkse vaste schoonmaakkdagen helpt iedereen mee. We weten zelf natuurlijk heel goed hoe lastig het is voor internationale kerken om ruimte te vinden en delen daarom graag ons gebouw. En eerlijk is eerlijk, het helpt natuurlijk ook in de dekking van alle onkosten."

De Jeruelkapel in Utrecht

Honderdjarige VKB wil SKIN helpen met steunpunt kerkbeheer voor migrantenkerken. Wat geef je dan?

De VKB bestaat in 2020 honderd jaar. Graag vragen we al onze leden om een gift voor een jubileumgeschenk. De opbrengst is dan bestemd voor steun aan SKIN landelijk om (in samenwerking met het VKB Bureau) zelf een steunpunt voor kerkbeheervragen voor migrantenkerken op te zetten vanuit hun kantoor in Amersfoort. Het gaat in eerste instantie om een pilot van twee jaar, waarover de besturen van SKIN en de VKB het eens zijn. Daar is in totaal €50.000,- voor nodig. Alles wat meer zou binnenkomen, wordt echter ook aan versterking van de positie van migrantenkerken op kerkbeheergebied besteed.

Wij kregen de vraag van enkele leden (colleges van kerkrentmeesters): hoeveel verwacht u dan van ons? Dat kunnen wij natuurlijk niet zomaar voorschrijven. Er zijn grote en kleine gemeenten lid van onze VKB. We hebben meer dan 1500 gemeenten die lid zijn. Bij het vorige jubileumfeest (75 jaar) bleek dat niet alle leden aan een gift toekwamen.

Symbolisch zou kunnen zijn dat elke lid tenminste voor elk jaar dat onze vereniging bestaat één euro doneert: dus tenminste €100,-. Grotere gemeentes die wat meer kunnen geven, zouden kunnen kiezen voor €100,- per wijkgemeente.

Giften kunnen worden overgemaakt op:
NL17RABO 0102 9388 65 t.n.v. VKB, Dordrecht, onder vermelding van 'Jubileumgeschenk VKB voor SKIN'

Gewijzigde contributieheffing VKB 2020

Samen met zo'n 95% van alle gemeenten binnen de Protestantse Kerk vormen we via de colleges van kerkrentmeesters onze Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk (VKB). De leden zijn via de negen afdelingen (die aan de elf classes zijn gekoppeld) vertegenwoordigd in de ledenraad, het hoogste orgaan binnen de VKB. De ledenraad benoemt het bestuur dat uit zeven mensen bestaat. In Dordrecht heeft de VKB een (bescheiden) servicebureau onder leiding van een directeur. Samen kunnen we het perspectief van de kerkrentmeester goed laten doorklinken, overal waar rond de kerk en rond kerkelijke zaken beleid wordt gemaakt. En samen zorgen we ervoor dat individuele kerkrentmeesters en colleges van kerkrentmeesters die informatie en deskundigheid, dat advies en die dienstverlening kunnen krijgen die ze nodig hebben ten dienste van hun functioneren.

Ondertussen staat de tijd niet stil, ook bij de VKB niet. Onze nieuwe accountant bracht ons op het spoor om het boekjaar met drie maanden te verschuiven, omdat voor onze organisatie met de verkoop van Kerkbalansmaterialen rond de jaarwisseling het altijd lastig was om goed vergelijkbaar en op tijd de jaarrekening op te maken. Afgelopen jaar werden de statuten op dit punt gewijzigd, maar dat betekent dat het dit jaar allemaal in gaat.

Het houdt in, dat we nu een boekjaar zijn ingegaan dat gaat lopen tot 31 maart 2021. Maar het houdt ook in, dat het lidmaatschap (en dus het recht op dienstverlening etcetera) verlengd is tot 31 maart 2021. Dat geldt ook voor de aanvullende abonnementen op 'Kerkbeheer', als een college van kerkrentmeesters die heeft.

Wat wijzigt er met betrekking tot de contributie en de abonnementsgeldinning?

Elk lid ontvangt in maart een factuur voor de eerste drie maanden van 2020 op basis van 3/12 van de hoogte van de contributie en het abonnementsgeld 2019. In juni van dit jaar zal de ledenraad van de VKB de contributie en het abonnementsgeld voor het boekjaar 2020-21 vaststellen. In de zomer van 2020 ontvangt elk lid dan de factuur voor de 12 maanden van april 2020 t/m maart 2021. Vanaf 2021 kan dan weer (voortaan in de zomer) de factuur voor een periode van twaalf maanden van ons verwacht worden.

Uit het bestuur

Strategisch beraad

Op 10 januari kwam het bestuur in Heino bijeen. 's Middags werd er agendaloos vergaderd. Voorzitter en directeur hebben een powerpoint-presentatie voorbereid. Aan de hand van drie stappen werd de analyse besproken van de huidige situatie. Waar staan we, waar gaan we/willen we naar toe en wat betekent dat voor organisatie van bestuur, vereniging en bureau de aankomende jaren?

Jubileum 2020

De jubileumcommissie is bijeen geweest. Het bestuur kan instemmen met de invulling van de centrale viering, inclusief beoogde sprekers en de begroting. Het bestuur is akkoord dat op basis van een concreet projectvoorstel actie gevoerd kan worden onder leden ter vergaring van de middelen voor het te geven jubileumgeschenk aan SKIN (landelijke organisatie van migrantenkerken). De leden van de VKB krijgen allemaal hier in februari per brief en bijgeleverde folder bericht van.

Adviesraad VKB Jong

Het bestuur omarmt een voorstel om een Adviesraad VKB Jong in te stellen. Het zal door het bureau worden uitgewerkt. Wij hopen dat het lukt om in 2020 zo'n groep bij elkaar te brengen.

Gesprek met bestuursdelegatie DO

De Raadt, Buddenberg en Aarnoudse hebben begin januari met een delegatie van bestuur en directie van de landelijke dienstenorganisatie (DO) gesproken. Er is een afspraak gemaakt dat de beide directeuren verkennen op welke manier er sprake kan zijn van continuering van de samenwerking. Wordt dus vervolgd.

Brieven naar GCBB en Kleine synode

In het kader van 'belangenbehartiging' zijn er brieven gestuurd naar GCBB, in verband met problematiek van gemeenten met wijkgemeenten en FRIS. Aan de Kleine Synode werd een brief geschreven in verband met de nadere vaststelling van criteria voor een mogelijke verplichte werktijdvermindering voor een gemeentepredikant bij noodzakelijke reorganisatie.

Reactie naar Commissie Werkzaam Vermogen

Er is een synodale Commissie Werkzaam Vermogen aan de slag. Naar aanleiding van ideeën over een landelijk op te zetten platform om inzet van vermogens elders in de kerk te faciliteren is er een reactie gezonden aan de Commissie. Daarin wordt onder andere aangegeven dat het altijd zal moeten gaan om inspireren en stimuleren en niet om drang of dwang.

Uitwerkingen strategisch beraad voor 2020-2025

Het bestuur is ook 5 februari bijeen geweest. Een eerste uitwerking van de ideeën van het strategisch beraad werden besproken, onder andere een nieuwe aanpak voor programma ter stimulering en ondersteuning van proactief kerkbeheer. Er is duidelijk sprake van tenminste twee fasen: de fase van een pilot en de fase van een verdere ontwikkeling. Op basis van de besprekingen tijdens het strategisch beraad van 10 januari was ook de vraag: kan er een plaatje worden geschetst van wat de VKB qua bureausamenstelling op termijn nodig heeft (omvang en competenties), en wel binnen realistische financiële randvoorwaarden. Een eerste analyse werd besproken.

Voorzitter De Raadt treedt eind 2020 terug. Het nadenken over het profiel van een nieuwe voorzitter hangt samen met het nadenken over de positie van bureau en vereniging. Op basis daarvan is het bestuurslid (en portefeuillehouder 'organisatie') Van der Wal diegene die het weringsproces van een nieuwe beoogde voorzitter zal leiden.

Plannen beleidsterrein 'geld'

Op het beleidsterrein 'geld' zullen de aankomende tijd twee activiteiten ter hand worden genomen. In aansluiting op de eindrapportage van de Commissie Werkzaam Vermogen willen we een expertmeeting over 'Omgaan met vermogens' (diaconaal en kerkrentmeesterlijk) beleggen. Daarnaast willen we een interne studie doen over de grondslagen en uitwerkingen van de financiering van bovenplaatselijk kerkenwerk, mede in het licht hoe dat in verschillende kerken is ingericht en wordt aangestuurd.

Brief aan synode samen met BNP

Naar aanleiding van eerste besluitvorming over tijdelijke diensten van predikanten, bleek dat er met name voor de inzet van emeriti-predikanten minder gewenste gevolgen aan vast zitten. Zowel uit de achterban van de VKB als van die van de BNP (Bond van Nederlandse Predikanten) kwamen ongeruste signalen. Samen is deze problematiek bekeken en is besloten mogelijke consideraties uit het land te ondersteunen met een gezamenlijke verklaring. Deze is in februari aan de synode gezonden.

Mini-expertmeeting plaats pastorie en verduurzaming pastorieën

Vanuit de commissie BCM (de Beleidscommissie Mensen, die over arbeidsvoorwaarden spreekt) is er overeenstemming bereikt met een delegatie van de BNP inzake een gezamenlijk initiatief om de verduurzaming van pastorieën te stimuleren. Als het goed is, hoort u er meer van.

Adviesraad VKB Jong

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Dertigers, TV-serie Vlaanderen

In het kader van het jubileumthema 'tussen traditie en toekomst' zoeken wij nadrukkelijk de verbinding met jongere kerkrentmeesters. In de praktijk valt het nog niet mee 'jongere' kerkrentmeesters voor bovenplaatselijke bezinning en actie op het gebied van kerkbeheer te porren. Toch is ook dat bovenplaatselijke werk nodig. Heel veel zaken, juist op het gebied van kerkbeheer, worden in onze Protestantse Kerk bovenplaatselijk beslist en besproken. Daar moeten we als kerkrentmeesters dus gewoon bij zijn met visie voor de toekomst van onze kerk en de plaatselijke gemeenten.

Volgens mij is het echt nodig, dat ook actieve kerkleden (mannen en vrouwen) van laten we zeggen tussen de 25 en 50 jaar, die kennis van zaken hebben op het terrein van arbeidsvoorwaarden, financiën, geldwerving, ICT, gebouwenbeheer, juridische zaken naar voren treden om mee te denken en mee te doen in het ontwikkelen van visie en beleid voor de kerk van de toekomst. Zie het wel degelijk als een roeping voor het welzijn van de kerk.

En ja, als dat niet aantrekkelijk is op de manier waarop dat altijd ging (in een bestuur komen, vergaderen, stukken lezen, etcetera), dan moeten we het anders gaan organiseren, maar de stem van nieuwe generaties moet wel gaan klinken. Als VKB willen we graag experimenteren met een lossier platform voor 'jongere' kerkrentmeesters. Sorry, het heet dan wel weer een beetje 'suf' 'Adviesraad VKB Jong':

- De adviesraad bestaat uit minimaal 8 en maximaal 15 deelnemende kerkrentmeesters, waarvan bij aantreden tenminste twee in de twintig, twee in de dertig en twee in de veertig zijn. De bovengrens qua leeftijd is bij aantreden 45 jaar. Deelnemers worden lid van deze Adviesraad voor twee jaar met twee keer mogelijkheid van verlenging (als ze het leuk vinden om mee te blijven doen).
- De Adviesraad komt twee keer per jaar bijeen (op een vrijdagmiddag of op een zaterdagmorgen in de Bergkerk in Amersfoort), waarbij telkens de inhoudelijke actuele kerkbeheer-agenda over twee beleidsterreinen¹ wordt doorgesproken met tenminste de directeur, één medewerker van het bureau, plus de portefeuillehouders uit het VKB bestuur van de twee beleidsterreinen in kwestie en de voorzitter of de vice-voorzitter.

- Zie het als twee 'expertmeetings' met jongere kerkrentmeesters per jaar, waarbij we als bestuur en bureau vooral willen leren van het perspectief dat jongere kerkrentmeesters hebben op de vraagstukken van kerkbeheer die ons bezig houden.
- Dit alles heeft een pilotkarakter: het bureau krijgt als opdracht op bovenstaande basis 'jongere' kerkrentmeesters te werven. We gaan kijken of we voldoende mensen kunnen vinden, en spreken af, dat we na twee keer (na een jaar) evalueren wat het ons (hen én de VKB) brengt. Dan besluiten we ook of we ermee doorgaan dan wel ermee stoppen.

Kortom: wie wil mee doen, wie weet geschikte kandidaten? Geef het ons door: info@kerkrentmeester.nl
Contactpersoon voor dit project op het VKB-bureau is Adam van Bergeijk. Hij kan altijd meer informatie verschaffen over het reilen en zeilen van de VKB en wat de bedoeling is.

¹ Binnen de VKB onderscheiden we vier beleidsterreinen bij het kerkbeheer: mensen – organisatie – gebouwen – geld.

Gezamenlijk eigendom, gebruik van kerken en kerkelijke centra en financiering van kerkbouw

Tekst Rook Belder **Beeld** VKB

Rond 1960 wordt het steeds duidelijker dat het een groot probleem is om voor de bouw van nieuwe kerken of kerkelijke centra in nieuwe wijken de financiële mogelijkheden te vinden. De Vereniging van Kerkvoogdijen en het Landelijk Verband van Commissies van Beheer hadden zich tot de NCRV gewend met het verzoek om in de zomer van 1959 een serie uitzendingen te wijden aan de nieuwe kerken en de financiële middelen die hiervoor nodig zijn. In de NCRV-rubriek 'Rondom het Woord' werd in een negental uitzending hieraan aandacht besteed.

In één van deze uitzendingen in het najaar van 1959 gaf mr. dr. H.J.M. Wagenaar een inleiding over de steeds groter wordende noodzaak dat Hervormde gemeenten en

Gereformeerde kerken in stadswijken, die enorm uitbreidden, gezamenlijk een kerk zouden bouwen die ze allebei konden gebruiken.

Kerkbouw kost f1.000 per zitplaats

De heer Wagenaar stelde dat de bouw van een kerk met grond, nevenruimten, meubilering en orgel een bedrag van zo'n f1.000 per zitplaats kost. Dat was een zakelijke benadering waarvoor menig kerkvoogd en lid van een commissie van beheer waardering had, want voor een doorsnee-stadskerk met 500 zitplaatsen, wat voor die tijd gebruikelijk was, betekende dit dat de stichtingskosten voor een nieuwe kerk op f500.000 kwamen. Omdat de bouwsom grotendeels moest worden geleend, waardoor de kosten nog met enkele tonnen aan rente toenamen, legde de bouw van een kerk gedurende vele jaren een zware last op de gemeente.

Om die reden gingen kerkvoogden na hoe zij deze kosten konden verminderen en was samenwerking met een ander kerkgenootschap een eerste gedachte. De meest eenvoudige vorm, zo werd gesteld, was dat de ene gemeente de kerk bouwde, en eigenaar bleef, terwijl de andere gemeente voor het gebruik daarvoor jaarlijks een bepaald bedrag betaalde. Maar een dergelijke constructie werkte in de praktijk niet zo eenvoudig. Er moest een rooster worden gemaakt van de aanvangstijden van de diensten van de beide kerkgenootschappen. Men noemde deze vorm van gezamenlijk gebruik 'inwoning'. Het bezwaar hiervan was dat de inwonende gemeente toch iets van haar eigen identiteit verliest, omdat de ene gemeente, die bij de kerk inwoont, ondergeschikt is aan de andere, die eigenaar van het kerkgebouw is.

Stichtingsvorm

Een gebruiksvorm waarbij beide partijen min of meer gelijke rechten en plichten hebben, is de stichtingsvorm. De kerk wordt eigendom van een stichting. De afspraken moeten tevoren in een notariële akte worden vastgelegd, waardoor partijen die hieraan mee doen, de zekerheid hebben dat hun rechten gegarandeerd zijn. Belangrijk is dat er een arbitrageclausule wordt opgenomen, zodat partijen bij een geschil weten hoe zij moeten handelen.

Afbeelding uit 'De Kerkvoogdij' april 1959

Voor de langere termijn moest goed worden nagedacht. Beide partijen moesten immers besluiten nemen die de komende decennia van invloed waren op het leven van de kerkelijke gemeente. Er kon een moment komen, dat partijen uit elkaar gingen en dan moest er een goede regeling zijn om de overeenkomst te ontbinden. Verder moesten er duidelijke afspraken worden gemaakt over allerlei zaken, zoals het kerkelijk personeel, de verwarming en verlichting van de ruimten en de tarieven die men hanteert bij huwelijksbevestigingen, rouwdiensten, uitvoeringen, orgelconcerten en het gebruik van het orgel voor orgellessen.

Ook was het belangrijk goed na te denken welke nevenactiviteiten men in de gezamenlijke nieuwe kerk wenste te houden, zoals bijvoorbeeld filmvoorstellingen of het beschikbaar stellen van de bijruimten aan bijvoorbeeld verenigingen. Dit zijn zaken die een interkerkelijke samenwerking in de weg kunnen staan, wanneer partijen niet tevoren daarover een heldere visie hebben ontwikkeld. Van grote invloed op de mogelijkheid en wenselijkheid van nauwere samenwerking is de vraag welke kerkgemeenschappen bij de bouw van een kerk willen samenwerken. Het zullen kerkelijke gemeenten moeten zijn die een vrijwel gelijke identiteit hebben.

Vragen

Nog moeilijker wordt het wanneer theologische inzichten verder uit elkaar liggen. In de ene kerkformatie hecht men bijvoorbeeld weinig aan het liturgisch element, terwijl in andere kerken daar geheel anders over wordt gedacht. Moet de kerk in de nieuwe woonwijken in steden, waar gebrek aan ontmoetingsruimte is, open staan als vluchthaven? En hoe zal het gaan met het werken onder elkaars leden als men bijvoorbeeld over en weer bij elkaar gaat kerken, hetgeen met name bij jonge gezinnen in de nieuwbouwwijken zal voorkomen?

Het zijn allemaal aspecten die meewegen bij het antwoord op de vraag in hoeverre kerkgemeenschappen

zover zijn dat zij, met als rechtsvorm de stichting, samen een kerk gaan bouwen en die ook gezamenlijk gaan gebruiken. "Maar de ware voedingsbodem voor coöperatie bij de bouw van een kerk en bij de opbouw van de Kerk, moet niet liggen in de economische noodzaak, maar in de echte oecumenische verbondenheid," aldus de heer Wagenaar.

Kerkbouwactie

In 1959 werd de hervormde kerkbouwactie gevoerd, met als doel van alle leden van de Nederlandse Hervormde Kerk gelden te vragen voor de bouw van nieuwe kerken in allerlei uitbreidingswijken. Eind 1959 schrijft ds. T.D. van Soest, hervormd predikant in Rotterdam-Pendrecht en bestuurslid van de landelijke commissie wervingspubliciteit, dat de actie een moedgevende injectie is voor de plaatselijke kerkvoogdijen. Het aantal gemeenten dat aan deze landelijke actie meedeelde omvatte 95% van het ledental van de landelijke kerk. Het goede verloop van de plaatselijke acties werkte stimulerend. De kerkvoogdijen vatten moed om reeds lang wegens geldgebrek uitgestelde plaatselijke projecten, opnieuw te gaan aanpakken. De actie heeft bewezen dat mensen warm lopen voor een zaak die goed is georganiseerd en een succesvol verloop heeft.

De kerkbouwactie heeft een leger van medewerkers in beweging gebracht. Zowel op landelijk als op plaatselijk vlak. Er was een geweldige teamgeest in de gemeenten ontwikkeld en kerkvoogdijen, kerkenraden, commissies voor de hoofdelijke opslag of vrijwillige bijdragen werkten goed samen. Voor de kerkbouwactie waren niet minder dan 45.000 bezoekers op pad gegaan om in de gemeenten inwoners langs te gaan door van hen een éénmalige vrijwillige bijdrage te vragen voor de bouw van nieuwe kerken in ons land.

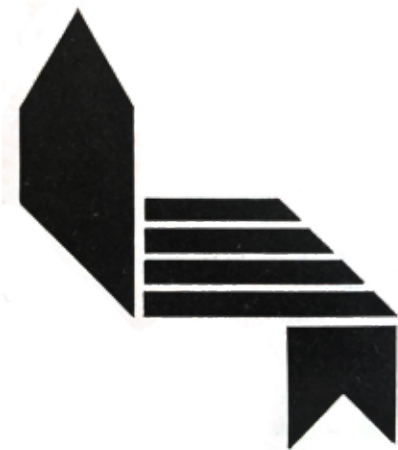
Deze aanpak om mensen persoonlijk te bezoeken voor een geldelijke bijdrage voor het kerkenwerk en de medewerkers na afloop uit te nodigen om hen te bedanken voor hun hulp, werd ongeveer 15 jaar later geïntroduceerd bij de organisatie van de actie Kerkbalans.

Andere uitstraling en nog meer aandacht voor wervingspubliciteit

Tekst Rook Belder **Beeld** VKB

Door de aanzet van ds. T.D. van Soest is ook een denkproces binnen de Vereniging van Kerkvoogdijen op gang gekomen om gebruik te maken van meer moderne middelen, niet alleen voor de eigen presentatie, maar ook voor die van de plaatselijke geldwerving.

Nieuw logo VVK

Met die eigentijdse presentatie startte de jaargang 1962 van 'De Kerkvoogdij', toen de leden van de VVK voor het eerst een logo te zien kregen dat tot aan het eind van de VVK (31 december 2004) dienst zou doen. Ds. Van Soest, die inmiddels lid van het hoofdbestuur van de VVK en lid van de redactie van 'De Kerkvoogdij' was geworden, wijst er in januari 1962 op dat bewust gezocht is naar een zakelijkheid uitstralend logo, dat zich moet onderscheiden van een industriële of technische uitgave. "Het nieuwe omslag wekt in kleur en uitvoering gedachten op aan degelijkheid en betrouwbaarheid, maar is tevens fris, modern en vooruitstrevend." Het is duidelijk zichtbaar waar het om gaat: om de Kerk. "Overal waar men voortaan die eenvoudige schets van het kerkje ziet, de spits naar boven en goed gefundeerd, zal men aan onze vereniging en het kerkvoogdijwerk denken. Het zal heel spoedig een algemeen bekend herkenningsteken worden," aldus ds. Van Soest. Met dit beeldmerk heeft de Vereniging van Kerkvoogdijen zich 42 jaar, namelijk tot de fusie met het Landelijk Verband van Commissies van Beheer, kunnen presenteren.

Commissie wervingspubliciteit

Zo rond 1950 begon de Vereniging met een artikelenserie 'Hoe doen andere kerkvoogdijen het?' Daarop volgde het aanleggen en uitlenen van dossiers met folders en andere geschriften over gevoerde financiële acties. Mede naar aanleiding van de uitslag van een in 1959 gehouden enquête over onder andere de voorlichting aan de gemeenteleden, groeide bij het hoofdbestuur de behoefte om aan publiciteit bij de jaarlijkse bijdragen van de gemeenteleden bijzondere aandacht te gaan besteden.

Tijdens de algemene vergadering van 11 juni 1960 hield ds. Van Soest een inleiding waarbij hij wees op het welslagen van een plaatselijke geldwervingsactie. "De eerste voorwaarde voor het welslagen van elke actie is geloof in het succes er van. Offerbereidheid kan alleen maar gevonden worden daar waar men overtuigd is van de noodzaak van het brengen van een offer. Kerkvoogden moeten gemeenteleden op heldere en zakelijke wijze over de noodzaak van bepaalde projecten voorlichten. Een overzichtelijke kerkelijke administratie en een goede registratie van gemeenteleden zijn hartader en achillespees van iedere gemeente. Door een goede samenwerking tussen de verschillende kerkelijke colleges is heel veel te bereiken. De geldwerving voor het kerkenwerk in de gemeente mag een stijl tonen die de kerk waardig is en de opdracht van de kerk in de wereld steunt."

In april 1961 besloot het hoofdbestuur een afdeling wervingspubliciteit in te stellen, die klein maar praktisch van opzet is. De VVK en haar leden zijn niet gediend met een kostbare overgeorganiseerde adviesorganisatie. Het hoofdbestuur stelde een commissie samen waarin, naast een vertegenwoordiger van het hoofdbestuur, enkele mensen zitting hadden die in het kader van de hervormde kerkbouwactie hun kwaliteiten getoond hadden. De commissie gaat rustig maar voortvarend aan het werk en wil aan de hand van de ervaringen die op landelijk niveau bij de kerkbouwactie van 1959 zijn opgedaan, beleid voor de geldwervingsactiviteiten op plaatselijk vlak ontwikkelen.

Folders voor de kerkelijke bijdragen

Op 5 maart 1962 bracht de Vereniging de eerste folder uit voor de inning van de kerkelijke bijdragen. Alle leden van de Vereniging werd een proefexemplaar aangeboden en op 7 maart kwam de eerste bestelling binnen, namelijk die van de Hervormde gemeente te 's-Hertogenbosch. Daarna groeide het aantal bestellingen gestaag, want deze nieuwe vorm om gemeenteleden te benaderen voor de kerkelijke bijdragen, werd erg gewaardeerd. Met name bij de grotere gemeenten, die al met het systeem van de vrijwillige bijdrage werkten, was de belangstelling voor dit foldermateriaal groot.

Voor de folder van 1964 'Het beste bericht' is veel belangstelling. In korte tijd was de voorraad van 100.000 exemplaren uitverkocht, waarna opdracht voor een herdruk van 50.000 exemplaren werd gegeven. De folder 1964 is een groot succes geworden, want nog nooit is er voor een uitgave van de Vereniging zoveel belangstelling getoond. Steeds meer nieuwe gemeenten blijken deze vorm van dienstverlening van de Vereniging aan haar leden zeer te waarderen.

Negen kerken gaven duidelijk antwoord

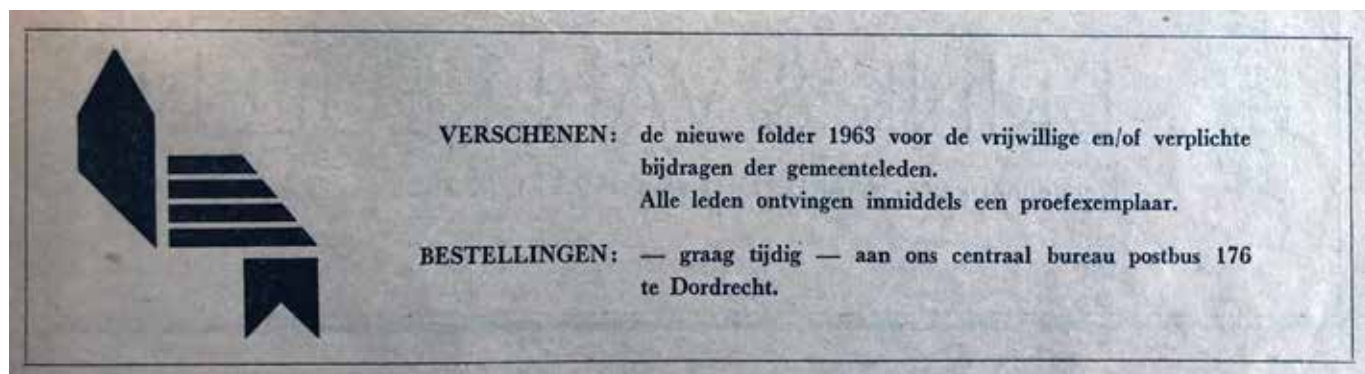
In het najaar van 1964 gaven negen kerken antwoord op de duidelijke en dringende vraag naar nieuwe ruimten voor het werk van de Kerk. In het kader van de actie Antwoord '64 gaven de leden van deze negen kerkgemeenschappen een overtuigend antwoord en toonden

zij een enorme werkkraft en een grote offerbereidheid. Eenentwintig miljoen gulden kwam er binnen, waarvan er minstens dertien miljoen voor de Nederlandse Hervormde Kerk bestemd was. Dat betekende dat deze kerk haar bouwprogramma van 120 kerken voor de komende jaren kon gaan subsidiëren en uitvoeren.

Met deze actie is niet alleen geld op tafel gekomen, maar werd ook een sterk getuigenis gegeven. De samenwerking bij Antwoord '64 betekende terreinwinst als het gaat om een toenadering tussen de kerkgemeenschappen, want weer werd een gebied betreden waarop zij gingen samenwerken. Samenwerken is nog meer dan samen praten. Antwoord '64 houdt beloften in voor de toekomst. Ook voor de toekomst van gezamenlijke kerkbouw.

Naast de offervaardigheid kwam een sterke bereidheid tot medewerking naar voren. De kerkvoogdijen en commissies van beheer bleken in staat te zijn om 40.000 mensen op de been te krijgen op de meest regenachtige en stormachtige avond die de herfst van 1964 kende. Voorts waren er 18.000 mensen bereid om administratief werk te doen.

De landelijke en plaatselijke organen van de deelnemende kerkgemeenschappen hebben zich volledig ingezet voor deze kerkbouwactie en daarbij getoond dat de kerkvoogden, leden van commissies van beheer en functionarissen van de deelnemende kerken voor hun taak berekend zijn.

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Bert de Pater, Haastrecht,
50 jaar organist

Floris van Rijn, Katwijk aan
Zee, 50 jaar organist

Jacob van Rijn, Katwijk aan Zee,
ruim 40 jaar organist en uitvoeren
van onderhoud aan de kerkorgels

Derk Woestenenk, Laren,
40 jaar koster

Arie den Ouden, Pernis,
41 jaar organist

Pieter Leendert Boogert,
Rijsoord, ruim 40 jaar ouder-
ling-kerkrentmeester

Cornelis Adriaan Geuze,
Woerden en Zegveld, ruim 43
jaar coördinator reprowerk

GOUD

toegekend aan:

Frederik Kok, Breda, ruim
37 jaar organist

Aad van der Meer, Delft,
40 jaar organist

Pieter Gerrit Blanken, Gouderak,
34 jaar ouderling-kerkrentmeester

Adrianus Noordergraaf, Gouderak,
38 jaar ouderling-kerkrentmeester

Rein Willem van Duijn, Katwijk
aan Zee, 45 jaar organist

Leendert Vooijs, Katwijk aan
Zee, 32 jaar organist

Jacob de Jong, Rijsoord, bijna 30 jaar
ouderling-kerkrentmeester, bouw-
kundig medewerker en adviseur

Peter Verbeek, Spankeren,
Laag-Soeren en Dieren Noord-
Oost, 35 jaar diaken, kerkrent-
meester en administrateur

ZILVER

toegekend aan:

Hendrinus Adrianus van
Straten, Babyloniënbroek en
Hill, 20 jaar koster en 25 jaar
beheerder Korenschoof

Hennie Joan van Straten-van
Bergeijk, Babyloniënbroek
en Hill, 20 jaar koster en 25
beheerder Korenschoof

Liskje de Boer-Sijtsma, Dokkum,
Aalsum en Wetsens, 20 jaar koster

Pieter Jacob den Tuinder,
Puttershoek, 25 jaar penning-
meester en administrateur

Dina Jannetje Struijk-Hoek,
Sommelsdijk, 30 jaar interieur-
verzorgster kerkgebouw

Bertha Johanna Janna van
Malsen, Zundert, 25 jaar koster

BRONS

toegekend aan:

Matthijs Colijn, Wijchen – Leur
– Batenburg, 15 jaar uitvoe-
ren van beheerszaken

EREPENNING

toegekend aan:

Huibertus van Alfen, Amerongen-
Overberg, ruim 25 jaar koster

J. van Rijn, Katwijk aan Zee

B. de Pater, Haastrecht

D. Woestenenk, Laren

F. van Rijn, Katwijk aan Zee

A. den Ouden, Pernis

P.L. Boogert, Rijsoord

R.W. van Duijn, Katwijk aan Zee

*H.J. van Straten-van Bergeijk,
Babyloniënbroek en Hill*

C.A. Geuze, Woerden en Zegveld

L. Vooijs, Katwijk aan Zee

*L. de Boer-Sijtsma, Dokkum, Aalsum
en Wetsens*

A. van der Meer, Delft

J. de Jong, Rijsoord

P.J. den Tuinder, Puttershoek

P.G. Blanken, Gouderak

*P. Verbeek, Spankeren, Laag-Soeren
en Dieren Noord-Oost*

M. Colijn, Wijchen - Leur - Batenburg

A. Noordergraaf, Gouderak

*H.A. van Straten, Babyloniënbroek
en Hill*

H. van Alfen, Amerongen - Overberg

PKN Onderscheidingen

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Elisabeth Willemijntje Bakker-van den Ham, Woerden en Zegveld, 41 jaar leidinggevende kindernevendienst

E.W. Bakker-van den Ham, Woerden en Zegveld

E.A. Wiersma, Zweeloo

GOUD

toegekend aan:

Jan Willeboordse, Klundert, 45 jaar diverse functies

Gerrit Frederik Pronk, Scheveningen, 37 jaar diaken

S. Hansma, CCBB Delta

J. Klaassen, Huizen

ZILVER

toegekend aan:

Sam Hansma, CCBB Delta, meer dan 25 jaar diverse functies

Epke Allen Wiersma, Zweeloo, 25 jaar voorzitter kerkenraad en kerkrentmeester

BRONS

toegekend aan:

Jan Hanse, Woerden, bijna 19 jaar pastoraal medewerker

EREPENNING

toegekend aan:

Jan Klaassen, Huizen, 13 jaar voorzitter algemene en wijkkerkenraad

De erepenning in standaard

Naast de draaginsignes in brons, zilver, goud en goud met briljant, hebben wij ook een erepenning in standaard in ons assortiment, te verkrijgen in zowel de VKB- als de PKN-variant.

Verdient er iemand in uw gemeente ook een onderscheiding? Kijk op dan op onze website: www.kerkrentmeester.nl/index.php/thema/onderscheidingen-insignes

Silas Groep
Partner van kerken

Houd de kerk in uw midden!

Partner van kerken

Hoe wilt u kerk zijn, nu en in de toekomst? Daar gaat het om en dat maakt onze aanpak uniek: wij benaderen materiële vraagstukken van kerken namelijk vanuit de missie van de kerken.

De Silas Groep ondersteunt geloofsgemeenschappen en helpt u op voorwaardenscheppend terrein. Kerken zijn heel verschillend en daarom leveren wij maatwerk.

Cijfers en letters

Daar weten wij wel raad mee. Wij zijn de administratieve dienstverlener voor kerken en instellingen. Wij verzorgen uw financiële administratie, salarisadministratie, traktementsberekeningen en begraafplaatsenadministratie. Daarnaast stellen wij graag uw begroting en jaarrekening op. Bovendien geven wij deskundig advies over verzekeringen en bieden wij ondersteuning bij ziekte of vacatures op het kerkelijk bureau. Waar kunnen wij u mee van dienst zijn?

Uw vastgoed op orde

Het zorgvuldig beheren van grond en gebouwen wordt steeds complexer. Het vergt veel specifieke kennis en die hebben wij in huis.

Wij kunnen het volledige beheer van uw vastgoed verzorgen. Ook ondersteunen wij bij zaken zoals bemiddeling of advisering bij aan- en verkoop van grond en gebouwen. Onze rentmeesters staan altijd ten dienste van uw kerk en zijn erop gericht om optimaal rendement voor u te behalen.

Dicht bij de kerk

Kerken hebben te maken met minder vaste kerkgangers en afnemende financiële middelen. Hoe kan uw gebouw toch een centrale plaats van samenkomst blijven? Wij kunnen u hierbij helpen. Het bevorderen en vinden van goede (her)bestemmingen voor boventallig kerkelijk vastgoed is onze doelstelling. Dit doen wij door het verspreiden en delen van kennis en het adviseren van kerkelijke organisaties in concrete vraagstukken. Wij hebben niet alleen kennis van vastgoed, maar ook van de kerkelijke realiteit.

KKA
Administraties

www.SilasGroep.nl/kka

KKG
Beheer vastgoed

www.SilasGroep.nl/kkg

Kerkelijk Waardebeheer
Kennisdeling en kerkgebouwen

www.SilasGroep.nl/kerkelijkwaardebeheer

VKB VERZEKERINGEN

De VKB biedt in samenwerking met Mercer Marsh Benefits een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen.

- Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- Brandverzekering
- Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- Rechtsbijstandverzekering
- Werkgeversaansprakelijkheid
- Groepsreis/ongevallenverzekering
- Ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- Persoonlijke ongevallenverzekering
- Vervangingsverzekering predikanten
- Verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- Fraude- en berovingsverzekering

Uw contactpersonen

DIMFIE VAN SUNDERT
010 40 60 520
info.vkb@mmc.com

JOYCE DEN HOLLANDER-OSSEWAARDE
010 40 60 817
info.vkb@mmc.com

